

E-post från Niclas Fredriksson, stiftsantikvarie på Linköpings stift, f d Riksantikvarieämbetets orgelsakkunnige.

Hej Michael!

Uppskattar mycket att få ta del av dina och församlingens spörsmål om orgelsituationen i Holmöns kyrka, och vill först beklaga dröjsmålet med att svara på din fråga på grund av att jag måst prioritera stiftsegna ärenden. Hur som helst har jag nu tagit del av handlingarna du sände.

Utan att ha sett orgeln i verkligheten och utan att fördjupning i arkivhandlingar från dess tillkomst, skulle jag – som jag redan antytt vid våra samtal – ha valt att gå på upphovsmannens rekommendation. Det vill säga på **förslaget från Tostareds Kyrkorgelfabrik**.

Den bedömningen gör jag bland annat utifrån följande förutsättningar, nämligen

- dels att det principiellt sett alltid är möjligt att reparera en orgel (jfr Riksantikvarieämbetets handbok om hantering av orglar: se s. 20f i <http://samla.raa.se/xmlui/bitstream/handle/raa/8172/978-91-7209-704-9%20pdf.pdf?sequence=1>), och
- dels att man vid val av åtgärd med en orgel – reparation, ”malpåse”, flytt, avyttring, ombyggnad eller åtarvinning – måste bedöma rimligheten av de åtgärdsalternativ som står till buds, (a) först och främst utifrån den aktuella orgelns kulturhistoriska värde, och (b) därefter givetvis även till vilket pris de kan genomföras.

Beträffande situationen med orgeln i Holmöns kyrka finns fog även för de två andra förslagen till åtgärd, både det från **Intonor** och det från **Rolf Maul Orgelservice**.

Men, såvitt jag kan bedöma av vårt samtal Michael heller inga personhistoriska samband mellan orgeln och församlingen (t.ex. någon donator av pengar till orgeln) i detta fall, och därför som jag ser det heller inga särskilda hänsyn att ta beträffande den nuvarande orgeln i Holmöns kyrka. Kort sagt tycks den inte ha något egentligt värde utöver det så kallade generella kulturhistoriska värde som piporglar äger.

När det gäller bedömningar av orglars kulturhistoriska värde hänvisar jag till den metodik som Axel Unnerbäck utvecklat och beskrivit, i avsnittet ”Kulturhistorisk karaktärisering och värdering av orglar” på s. 31-42 i den av Strängnäs stift utgivna boken *Klanger från fyra sekel – kyrkorglar i Strängnäs stift* (Kulturhistoriska Bokförlaget; Värnamo 2011). Se mer: <http://www.informationsforlagsgruppen.se/kulturhistoriska/layout/detail.php?id=7622>

Avslutningsvis vill jag understryka att det är Länsstyrelsen som fattar beslut om tillstånd om åtgärder och om villkor för dessa, och att det är församlingen som måste ansöka om tillstånd för de åtgärder man vill genomföra.

Mvh (i allan vardagshast),
Niclas